

Erasmus+

This project has been funded with support from the European Commission. This publication reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Tiivistelmä | ProfESus käsikirjasta

**Vastuullisen ajattelutavan
omaksuminen
tulevaisuussuuntautuneille
kotitalouden palvelualojen
ammattilaisille**

Erasmus+

Latvijas
Lauksaimniecības
universitāte

Erasmus+

This project has been funded with support from the European Commission. This publication reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Sisällys

Sivu

Luku 1 ProfEsus kurssin avainteemat	4
Luku 2 Teemaan sopivat koulutusperiaatteet ja –menetelmät ESD ja ESC	6
Luku 3 ProfESus koulutuksen kehitystyö: Vastuullisen ajattelutavan polku	11
Luku 4 Kestävän kehityksen oppimismenetelmät	14
Luku 5 ProfESus kurssin laatukriteerit	17
Toimituskunta	20
Lähteet ProfEsus englanninkielisessä käsikirjassa sivuilla 131 - 135.	

Erasmus+

Latvijas
Lauksaimniecības
universitāte

Listalla lyhennyksistä

5Es	5 E:tä Malli: Engage (sitouttaa), Explore (tutkia), Explain (selittää), Elaborate (kehittää), Evaluate (arvioida)
ECTS/ ECVETS	European Credit System for Vocational Education and Training (ammattillisen koulutuksen eurooppalainen opintosuoritusten siirtojärjestelmä)
ESC	Education for Sustainable Consumption (Kestävän kulutuksen koulutus)
ESD	Education for Sustainable Development (Kestävän kehityksen koulutus)
LAP	Learning activity plan (tuntisuunnitelma)
PERL	PERL on yli 140 instituutin opettajien ja tutkijoiden kumppanuus yli 50 maassa. Lisätietoja: https://www.perlprojects.org
ProfESus	Erasmus+ Project: Vastuullisen ajattelutavan omaksuminen tulevaisuussuuntatuneille kotitalous- ja palvelualojen ammattilaisille
SCP	Sustainable consumption and production (Kestävä kulutus ja tuotanto)
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (YK: n koulutus-, tiede- ja kulttuurijärjestö)
UNECE	United Nations Economic Commission for Europe (Yhdistyneiden kansakuntien Euroopan talouskomissio)
UNEP	United Nations Environment Programme (YK: n ympäristöohjelma)

Luku 1

ProfESus kurssin avainteemat

Käsikirja esittelee ensimmäisessä kappaleessa ProfEsus kurssin avainteemat:

- Vastuullisuuskoulutuksen (ESD) merkitys ja rooli
- Kestävän kehityksen globaalit haasteet
- Vastuullisen kulutuksen ja tuotannon (SCP) merkitys
- Uudet näkökulmat vastuullisen kehityksen ja vastuullisen kulutuksen ja tuotannon koulutukseen.

UNESCO globaalina johtavana koulutuksen ja etenkin vastuullisen koulutuksen organisaationa korostaa, että ”maailmaa muuttuu, myös koulutuksen täytyy muuttua”. Koulutuksen täytyy mahdollistaa ihmisten suurempi oikeudenmukaisuus, sosiaalinen tasa-arvo ja globaali solidariteetti. Koulutuksen täytyy huomioida mahdollisuus elää kasvavien haasteiden maailmassa. Koulutuksen pitää käsitellä kulttuurista lukutaitoa ja perustua kunnioitukseen ja tasa-arvoon. Auttaa kutoa yhteen sosiaaliset, taloudelliset ja ympäristölliset vastuullisen kehityksen ulottuvuudet. YK:n kestävän kehityksen tavoitteet ovat globaalisti hyväksyttyjä tuomaan globaali ja tasa-arvoisempi tulevaisuus kaikille. Tavoitteet keskittyvät köyhyyteen, epätasa-arvoon, ilmastoon, ympäristölliseen heikkenemiseen, varallisuuteen, rauhaan ja oikeudenmukaisuuteen. Tavoitteet tulisi saavuttaa viimeistään 2030.

YK:n kestävän kehityksen tavoitteet voidaan saavuttaa, jos kaikki ihmiset maailmassa ovat koulutettuja myötävaikuttamaan paikallisiin ja globaaleihin ratkaisuihin maailman muuttamiseksi. UNESCO painottaa, että kestävän kehityksen koulutuksen tulee tärkeimpänä avaintekijänä ottaa käyttöön uusia pedagogisia lähestymistapoja, metodologeja ja työkaluja.

ProfEsus – opettajankoulutus pohjautuu Shepherd Urenjen and Wolfgang Brunnerin ”sipulimalliin”(Swedish International Centre of Education for Sustainable Development, Visby). Mallin mukaisesti ympäristön, ei talouden, täytyy olla tärkein näkökulma, jotta tulevaisuuden sukupolvet voivat elää maapallolla.

Wolfgang Brunner & Shepherd Urunje esittävät kolme innovatiivista vastuullisuuskoulutuksen näkökulmaa:

1. Relevantti sisältö
2. Tehokkaat metodit
3. Haluttu osaaminen

”**Tieto**” on tietämystä ja ymmärrystä jostakin, kuten faktoja, tietoja, kuvauksia ja taitoja, jotka ovat hankittuja kokemuksen ja koulutuksen välityksellä. ”**Osaaminen**” näkyy toiminnassa. Ollakseen ammattitaitoinen tulee osata tulkita erilaisia tilanteita ja toimia niiden mukaisesti. (Brunner and Urenje, p.7)

Wiek et al. määrittelevät seuraavat ESD:n avain osaamisalueet:

- Systemaattinen ajattelu
- Kriittinen ajattelu – ennakoiva osaaminen

- Arvoajattelu – normatiivinen osaaminen
- Strateginen ajattelu - strateginen osaaminen
- Yhteistyö - ihmisten välinen osaaminen

Näiden osaamisten omaavat opiskelijat kykenevät edesauttamaan sosiaaliseen muutokseen.

YK:n yleisen kestävä kehityksen koulutuksen (ESD) painopiste on suunnattu Agenda 2030 esityslistalle kahden tavoitteen avulla:

- Koulutuksen ja oppimisen uudelleen suuntaaminen, jotta jokaisella on mahdollisuus hankkia tietoa, taitoja, arvoja ja asenteita, joiden avulla he voivat edistää kestävä tulevaisuutta
- Koulutuksen ja oppimisen vahvistaminen kaikissa esityslistoissa, ohjelmissa ja toiminnoissa, jotka edistävät kestävä kehitystä. ” (UNESCO, Lähde/lainattu: <https://en.unesco.org/gap>)

Koulutuksen lisäksi kestävä kulutus ja tuotanto (SCP) ovat merkittävässä roolissa kestävä kehityksen saavuttamisessa. Etenkin YK:n kestävä kehityksen tavoite 12 edellyttää vahvoja kansallisia toimenpiteitä. Erityisesti kestävä kulutuksen ja tuotannon strategiat, jotka kattavat kestävä yritystoiminnan käytänteet ja kuluttajakäyttäytymisen, ovat tarvittuja. (United nations, Webpage: <https://sustainabledevelopment.un.org/sdg12>).

Kestävä kulutuksen ja tuotannon koulutus (SCP) on yksi YK:n ympäristöohjelman (UNEP) keskipisteistä. ESC:n on tarkoitus antaa kansalaisille asianmukaiset tiedot ja taidot päivittäisten valintojen ympäristö- ja sosiaalisista vaikutuksista sekä toimivista ratkaisuista ja vaihtoehdoista. ESC yhdistää perusoikeudet ja -vapaudet, mukaan lukien kuluttajien oikeudet, ja pyrkii lisäämään kansalaisten osallistumista julkiseen keskusteluun ja talouteen tietoisella ja eettisellä tavalla. ” (UNEP, 2010, p.13)

Kestävä kehityksen koulutuksen aiheperusteiset osaamisalueet (UNEP, 2010) sisältävät asenteiden, tietojen ja taitojen kehittämisen.

Stanszus et al. (2017) mukaan on olemassa neljä potentiaalista mekanismia kestävä kehityksen koulutukseen (ESC):

1. Rutiineista luopuminen ja autopilotin pois kytkentä
2. Asenteiden ja toiminnan välisen kuilun vähentäminen kestävä kulutuksen aikaansaamiseksi
3. Arvojen kirkastaminen ja ei materiaalistien arvojen tukeneminen
4. Sosiaalisen ja ekologisen käyttäytymisen edistäminen empatian ja yhteistyön avulla (Stanszus et al., 2017).

Luku 2

Teemaan sopivat koulutusperiaatteet ja –menetelmät ESD ja ESC

Luvussa 2 kerrotaan siitä, mitkä ovat ESD:n ja ESC:n määritelmän mukaiset pedagogiset teoriat ja metodit, jotka sopivat menestykselliseen vastuullisen kulutuksen ja tuotteiden ammatilliseen koulutukseen.

Luettelo innovatiivisen koulutuksen näkökohdista:

1. **Maailma muuttuu – koulutuksen täytyy myös muuttua!**
2. **Koulutus täytyy visioida uudelleen muuttuvassa maailmassa!**
(UNESCO, 2015, p.4ff)
3. **ESD pedagogiikka ja oppimisympäristöt:** Opetuksen ja oppimisen uudelleen muotoilu: interaktiivisuus, oppijakeskeisyys, joka sallii tutkimuksellisuuden sekä toimintakeskeisen ja transformatiivisen oppimisen.
4. **Oppimisympäristöjen uudelleen järjestäminen**
  - fyysinen ja virtuaalinen (online) oppimisympäristö
  - inspiroi kestävän kehityksen oppimiseen
5. **Oppimistulokset:** Stimuloivat oppimista ja edistävät ydinosaamista, kuten kriittistä ja systemaattista osaamista sekä yhteisöllistä päätöksentekoa, vastuuta nykyhetkestä ja tulevaisuuden sukupolvista.
6. **Kestävän kulutuksen koulutus (ESC)** tavoitteena tietojen, arvojen ja taitojen jakaminen, jotta yksilöt ja yhteiskunnalliset ryhmät saavat aikaan muutoksen kohti kestävämpiä kulutustottumuksia.
7. **ESC integroi perusoikeudet ja –vapaudet** sisältäen kuluttajien oikeudet ja tavoitteet vahvistaakseen kansalaisille mahdollisuuden osallistua julkiseen keskusteluun ja talouteen tietoisella ja eettisellä tavalla. (UNEP, 2010)

Innovatiivisia lähestymisiä ESD:n mukaisen oppimisprosessin parantamiseksi

ProfEsus projektitiimi tutki mahdollisia pedagogisia teorioita ja lähestymistapoja, jotka tukevat innovatiivista kestävän kehityksen mukaista koulutusta. Seuraavat havainnot vastaavat havaittuihin tarpeisiin ja odotuksiin kestävän kehityksen ja kulutuksen koulutukseen.

Konstruktivismi – erilaiset näkökulmat

Vygotsky's teoria tukee oppimisympäristöä, joissa opiskelijoiden rooli on aktiivinen. Opettajan ja opiskelijan roolit ovat vaihtuneet, opettaja on opiskelijan oppimisprosessin fasilitaattori. Oppimisesta tulee tällöin kaksisuuntainen kokemus opettajalle ja opiskelijalle.

Discovery Learning viitaten Brunerin metodiin kyselypohjaisesta ohjeistuksesta. Tämä metodin mukaisesti opiskelija löytää itse faktat ja syy-seuraussuhteet. Konstruktivismin mukaisesti oppiminen on aktiivinen konstruktivinen prosessi. Oppija on informaation käsitteijä. Uusi informaatio on linkitetty vanhaan tietoon.

Metodit ja lähestymistavat, jotka tukevat oppimista aktiivisena ja konstruktivisena prosessina

Tilannesidonnainen oppiminen

Normaalien luokkahuoneaktiiviteettien sijaan, Jean Lave väittää, että oppiminen tapahtuu aktiiviteettien, kontekstien ja kulttuurien kautta. (Lave, 1988). Tieto tulee esittää autenttisessa ympäristössään – ympäristössä ja olosuhteissa, jotka normaalisti liittyvät tähän tietoon. Sosiaalinen vuorovaikutus ja yhteistyö ovat oleellisia tämän oppimisteorian komponentteja. Opiskelija sitoutuu tilannesidonnaiseen harjoitteluun, joissa tietyt oletukset ja käyttäytymismallit ovat edustettuina.

Innovatiivisen opetuksen eri muodot

Kymmenen innovatiivisen opetuksen, oppimisen ja arvioinnin muotoa, joilla on kasvava vaikutus koulutukseen, on esitetty raportissa: the Open University Innovation Report 4(Sharples et al, 2015).

ProfEuksen kannalta tärkeimmät ESD:n näkökulmat ovat:

- Crossover - oppiminen
- Argumentaatiosta oppiminen
- Teknologiat, jotka tukevat argumentaatiosta oppimista
- Sisältöperusteinen oppiminen
- Laskennallinen ajattelu
- Soveltava opettaminen
- Tunteiden analysointi
- Arviointi

Metodologiat, jotka tukevat innovatiivista ESD:n koulutusta

Kuvatut pedagogiset lähestymistavat ja innovatiiviset lähestymistavat tulevaisuuden opettamiseen osoittavat, että uusia metodeja tulisi käyttää opetusprosesseissa.

- **Provokaatio**
Provokaatio soveltuu argumentoinnin avulla tapahtuvaan sisältöperusteiseen oppimiseen.
- **Konfrontaatio**
Opiskelijat oppivat vastakkainasetteluiden avulla.
- **Luovat opettamisen taidot**
Luovat opettamisen taidot tuottavat jotain ainutlaatuista opiskelijan oppimisprosessiin. Jokainen voi hyötyä ongelman huolellisesta analysoinnista.
- **Tapaustutkimukset opetuksen aktiviteetteina**
Ohjauksellisia strategioina tapaustutkimuksella on paljon hyveitä. Ne yhdistävät kuulun teorian ja käytännön sekä akateemisen ja työelämän välillä.
- **Koulutuksen ja opetuksen skenaariot**
Skenaariot ovat huolellisesti konstruktioituja kuvitelmia tulevaisuudesta. Skenaariot eivät ennusta tulevaisuutta. Skenaariot auttavat keskittymään muutosten toteuttamiseen eri aloilla.

Kestävän kehityksen kulutuksen ja tuotannon koulutuksen konseptit

Vastuullisen ja kestävän kulutuksen koulutus

Kansalaisten kuluttaja koulutus on opetussuunnitelmarajoja ylittävä lähestymistapa, joka vaikuttaa mielipiteisiin, siirtää tietoa ja kehittää taitoja, jotka yhdistävät kuluttajakoulutuksen, ympäristökoulutuksen ja kansalaisuuskoulutuksen.

PERL (Partnership for Education and Research about Responsible Living) tavoittelee yksilöiden koulutusta ymmärtämään vaikutus, joka heillä on sidosryhmänä, kansalaisina ja yksilönä.

ESC käsittelee kuinka yksilö voi toimia markkinoiden, yhteiskunnan ja ympäristön kanssa. Yksilöiden valintojen seuraukset ja vaikutukset ovat ESC:n olennaisia elementtejä.

ESC:n oppimistavoitteet voidaan määritellä mielipiteinä, tietoina, taitoina ja käytöksenä, jotka johtavat:

- Kriittinen tietoisuus
- Ympäristövastuullisuus
- Sosiaalinen vastuullisuus
- Toiminta ja sitoutuminen
- Globaali solidariteetti

ESC sisältää seuraavat osaamisalueet:

- Luonnon arvostus ja ihmisten erilaisuuden ja monikulttuurisuuden arvostus
- Huoli oikeudenmukaisuudesta, rauhasta ja yhteistyöstä
- Itsetietoisuus
- Huoli laadusta
- Yksilöiden ja yhteiskunnan kytköksen arvostus
- Kyky empatiaan ja myötätuntoon
- Kyky tehdä kriittisiä päätöksiä
- Kyky soveltaa tietoa käytäntöön
- Kyky hallita tunteita
- Informaation hallintataidot
- Kyky luoda uusia ideoita
- Kyky sopeutua uusiin tilanteisiin
- Halu ja kyky olla toisten käytettävissä
- Kyky nähdä asioita globaalista perspektiivistä

Konseptit ja arvot

Vastuullinen elämä sisältää:

- nykyisten prioriteettien uudelleen
- ihmissuhteiden uudelleen määrittely
- kuinka yhteiskunnat sopeutuvat taloudellisiin, sosiaalisiin ja ympäristöllisiin haasteisiin
- tieteen ja yhteiskunnan välisen vuorovaikutuksen tiivistäminen

Sosiaalinen vastuu

Sosiaalinen vastuu on yrityksen vastuu päätöksistään ja aktiviteeteistaan yhteiskunnalle ja ympäristölle (ISO 26000 - Social responsibility, 2010).

Kansalainen kuluttajana

Kansalainen kuluttajana on yksilö, joka tekee päätöksiä eettisiin, sosiaalisiin, taloudellisiin ja ekologisiin harkintoihin pohjautuen. Kansalainen aktiivisesti edesauttaa oikeudenmukaisuuden ja kestäväen kehityksen saavuttamista toimimalla vastuullisesti (Thoresen, 2005).

Vastuullisen elämän koulutus

Vastuullisen elämän koulutus antaa mahdollisuuksia kulutukseen liittyvien systeemien ja prosessien oppimiseen. Se sisältää uudelleen oppimisen ja tiedon uudelleen järjestelyn.

Koulutus vastuulliseen kuluttamiseen

Koulutus vastuulliseen kuluttamiseen (ESC) pyrkii tuottamaan tietoa, arvoja ja osaamista vastuullisemman elämän toteuttamiseksi. Vastuullisen kuluttamisen koulutus on oleellinen osa kestäväen kehityksen koulutusta.

Aktiiviset oppimismetodologiat

Kestävä kehitys on monialainen ja edellyttää interaktiivista, osallistavaa ja reflektiivää otetta. Oppijoiden täytyy pystyä rakentamaan ymmärrys ja arvot kestävän tulevaisuuden etsimiseksi. Sen vuoksi opettajan tulee käyttää oikean elämän skenaarioita.

Kuvat ja objektit - Kestävän kehityksen koulutus

Kuvat ja objektit tukevat oppimisprosessia ja sisältävät vaihtoehtoisia metodeja erilaisten tarpeiden ja oppimistyylien huomioon ottamiseksi.

Tarinan kerronta

“Tarinat helpottavat maailman näkemistä muiden perspektiivistä. Tarinan kerronnan avulla pystyt ymmärtämään muiden kokemaa kärsimystä ja iloa” (Nanson, 2005, p. 34). Tarinan kerronta auttaa oppimiskokemuksessa suhteessa vastuulliseen elämään (O’Donoghue et al, 2014, p.7).

Tutkimukseen perustuva oppiminen

Tutkimukseen perustuva oppiminen on tehokas tapa opiskelijoiden luonnollisen kiinnostuksen herättämiseksi. Menetelmä stimuloi opiskelijoita ymmärtämään, kuinka asiat toimivat ja kuinka vaikuttaa asenteiden kehittymiseen.

Tutkimukseen perustuvan oppimisen 5E:n malli

Bybeen, et al (2006), 5E malli on laajasti käytetty ja arvostettu.

Kestävän kulutuksen koulutus (PERL Toolkit 9)

Minkälainen kulutus on meille hyväksi? Mitkä määrittelevät meidän kulutuspäätöksiä? Minkälaisia vaihtoehtoja meillä on kulutuksessa, jotta se tyydyttää meidän tarpeemme? Ajattelutavan ja kestävän kehityksen koulutuksella voidaan vaikuttaa tavoitteiden saavuttamiseksi.

Vihreä pedagogiikka

Vihreä pedagogiikka on käytössä yliopistossa, University College for Agrarian and Environmental Pedagogy, Wien, Itävalta. Valmius ja kyky oppia koko elämänsä ajan edellyttää uutta osaamista (Achtenhagen and Lempert, 2000, p.7). ProfEsus kurssi noudattaa vihreän pedagogiikan mukaisia periaatteita.

Luku 3

ProfESus koulutuksen kehitystyö: Vastuullisen ajattelutavan polku

ProfESus-hankkeen tavoitteena on kehittää kotitalousalan opettajille, kouluttajille ja valmentajille yritys- ja muuhun toimintaan liittyvää monimuotokurssia.

Vastuullisen ajattelutavan koulutus. ProfEsus -konsepti

Seuraavat viisi rakennuspalikkaa ProfEsus lähestymistavan perusteet Vastuullisen ajattelutavan poluksi:

- Tarve kestävän kehityksen ja innovatiivisen koulutuksen kehittämiseksi, UNESCO
- Pedagogiset periaatteet ja lähestymistavat vihreään pedagogiikkaan ja PERL konseptiin. Nämä molemmat pohjautuvat:
  - Konstruktivismiin the education theory of constructivism
  - UNECEN osaamisalueisiin opettajille ja
  - ammattiliseen osaamiseen omalla alalla

ProfEsus kurssi pyrkii vastaamaan seuraavaan kysymykseen: kuinka opettajat, jotka täyttävät UNECEN osaamisalueet integroivat innovatiivisen koulutuksen aktiivisen oppimisen metodeihin sekä huomioivat kestävän kehityksen koulutuksen näkökulmat ja ammatillisen oppimisen vaatimukset oppimisprosessissa.

Kestävän kehityksen ajattelutavan kehittäminen edellyttää ammatillisten osaamisalueiden ja kestävän kehityksen osaamisalueiden vahvistamista. Vai toisen osa-alueen vahvistaminen ei johda toivottuun lopputulokseen.

ProfESus tuntisuunnitelma (LAP)

ProfEsus tuntisuunnitelman laatiminen noudattaa seuraavaa sykliä. Se sisältää kaikki oleelliset näkökulmat ja taulukon, jotka tukevat opettajia ja kouluttajia.

Tuntisuunnitelman malli (katso luku 4) on sovittavissa kaikille aloille.

Lähtökohta suunnittelulle on opiskelijoiden oppimisprosessien kaikkien oleellisten näkökulmien kuvaaminen. Tuntisuunnitelman tulee pohjautua vihreään pedagogiikkaan, 5E – malliin ja kestävän kehityksen kompetensseihin.

Toimeenpanovaiheessa tulee ratkaista, kuinka opiskelijoiden oppimisprosessia arvioidaan ja mitkä kriteerit ovat oleellisia ja kuinka tulokset sekä saavutukset voidaan arvioida ja tallentaa. Erittäin tärkeä osa suunnittelua on arviointi oppimisen lopussa. Mitkä menetit ja työkalut ovat sopivia osaamisalueiden arviointiin. Arvioinnin kriteerit ovat kuvattuina ProfEsus arviointi ohjeessa.

Kestävän ajattelutavan arviointi

ProfEsus -työkalu kestävän ajattelutavan arviointi. Kestävän kehityksen ajattelutavan arvioimiseksi kaikkien ammatillisten ja kestävän kehityksen ulottuvuuksien tulee tulla huomioiduiksi.

Kestävän kehityksen ajattelutapa perustuu seuraaviin osa-alueisiin:

- Tietäminen: Ammatilainen ymmärtää ...
- Taidot: Ammatilainen osaa tehdä...
- Yhteistyö: Ammatilainen osaa toimia muiden kanssa...
- Arvot: Ammatilainen on joku joka...

Nämä osa-alueet ovat osa arviointiprosessia oppimisprosessin, joka sisältää vastuulliset osa-alueet, lopussa. Kaikkien neljän osa-alueen tulee kehittyä, jotta ammatilainen osaa suunnitella, päättää, toimia, keskustella ja reflektoida kestävällä tavalla.

Ammattilaisten kestävän ajattelutavan arvioimiseksi heidän tulee toimia tehtävissä, aktiviteeteissa ja prosesseissa, joissa he voivat osoittaa olevansa kykeneviä...

- käyttämään ammatillista ja vastuullista tietoa, taitoja ja arvoja
- yhteistyöhön muiden kanssa,
- ajattelemaan systemaattisesti,
- ajattelemaan kriittisesti,
- ajattelemaan strategisesti,
- ajattelemaan tulevaisuus orientoituneesti

Tällaiset tehtävät tai prosessit, joilla osoitetaan ammatillista osaamista ja tietoja, tulee pohjautua olemassa olevaan yrityselaamaan tai tapaustutkimukseen.

ProfESus monimuotokurssi

Pohjautuen ProfEsus monimuotokurssin pedagogiseen lähestymistapaan, oppimisen polkuun, arviointityökaluun ja opetussuunnitelmaan on kehitetty seuraavat asiat huomioiden. Opetussuunnitelman tavoite on, opiskelijoiden vastuullisen ajattelutavan jatkuva pedagoginen sopeuttaminen ja kehittäminen. Opetussuunnitelma on riittävän yleinen kattaakseen eri ammatilliset alueet ja riittävän tarkka tukeakseen opiskelijoita vastuullisen ajattelutavan löytämiseksi.

ProfEsus- kurssi ”*Vastuullisen ajattelutavan omaksuminen – tulevaisuussuuntautuneille kotitalous- ja palvelualojen ammattilaisille*” koostuu neljästä moduulista. Näiden moduulien sisältö pohjautuu seuraaviin strategioihin:

- Jokainen moduuli pohjautuu UNECE osaamisalueisiin
- Sisältö pohjautuu UNECE ja ProfEsus osaamisalueisiin
- Jokainen moduuli seuraa vihreän pedagogiikan oppimisaskeleita, jotka tukevat aktiivista oppimiskeskeistä metodia
- Oppimistapahtumat kehitettiin ja metodit määriteltiin ja
- työkalut erilaisiin aktiiviteetteihin luotiin
- Materiaalit oppimisaktiiviteetteihin valmisteltiin
- Yksityiskohtainen tuntisuunnitelma kehitettiin.

ProfESus-monimuotokurssin opetussuunnitelma - Vastuullisen ajattelutavan omaksuminen tulevaisuussuuntautuneille kotitalous- ja palvelualojen ammattilaisille (8 ECTS-/ECVET-opintopistettä)

Monimuotototeutus mahdollistaa joustavan ajankäytön hallinnan, vaivattoman yhteydenpidon kurssin osallistujien välillä sekä kansainvälisen verkostoitumisen osallistujien kesken.

Monimuotokurssi, jonka laajuus on kahdeksan opintopistettä (ECVET-/ECTS), koostuu neljästä moduulista (80 tunnin lähiopetusosuus ja 125 tunnin verkko-opiskeluosuus, johon sisältyy 70 tuntia itseopiskelumateriaaleja ja 55 tuntia muuta verkko-opiskelua).

Monimuotokurssin 4 Moduulin sisältö:

- **Moduuli 1:** Kohti vastuullista ajattelutapaa (1,5 ECVET-opintopistettä, 40 tuntia): 5 päivän lähiopetusosuus
- **Moduuli 2:** Kouluttaminen vastuullisuuteen – sopivan pedagogiikan ja strategioiden löytäminen (3 ECVET-opintopistettä, 75 tuntia): verkko-opintoja ensimmäisellä lukukaudella
- **Moduuli 3:** Vastuullisuuden opettaminen – oppimisen suunnittelu, toteutus ja arviointi (2 ECVET-opintopistettä, 50 tuntia): itseopiskelua ja verkko-opintoja toisella lukukaudella
- **Moduuli 4:** Opetusprosessien arviointi sekä kestävien ja vastuullisten tulevaisuudenkuvien visiointi (1,5 ECVET-opintopistettä, 40 tuntia): 5 päivän lähiopetusosuus

Luku 4

Kestävän kehityksen oppimismenetelmät

ProfEsus opintojakson projektitiimi päätti valmistaa tuntisuunnitelmapohjan tukeakseen kansainvälisiä osallistujia heidän tuntisuunnitelmiansa teossa. Moduuli 3:n aikana osallistujien tuli suunnitella ja toteuttaa oppimisaktiviteetti. Tuntisuunnitelmapohja voidaan nähdä työkaluna opetuksen suunnittelussa. Luvussa 3.4 oppimisaktiviteettien askeleet on kuvattu yksityiskohtaisesti. Alla tuntisuunnitelmapohja (4.1) Esimerkki ProfEsus oppimisaktiviteetista 4.2 ja kansainvälisiä best-practise esimerkkejä eri kotitalousaloilta (4.3)

Kestävää kehitystä tukevan tuntisuunnitelman tekeminen

Tämä luku kuvaa oppimissuunnitelman sisältöä, sisältäen erilaiset työkalut tuntisuunnitelman tekoon.

Tuntisuunnitelma

(Otsikko)

Tekijä:	Koulu/Yritys:	Maa:
[Nimi, sähköpostiosoite]	[Koulu tai yritys: lyhyt kuvaus]	

TIIVISTELMÄ TUNTISUUNNITELMASTA:

(maksimi 5 riviä)

TUNTISUUNNITELMAN AIHE:

KOULUTUSASTE:

- ☐ Ala-aste
- ☐ Yläaste
- ☐ Yliopisto
- ☐ Ammatillinen koulu
- ☐ Muu, mikä? _____

KOULUTUS ON:

- ☐ Pakollinen
- ☐ Valinnainen
- ☐ Monitieteinen
- ☐ Lähiopetus
- ☐ Monimuoto-opinnot
- ☐ Verkkototeutus
- ☐ Muu, mikä? _____

LYHYT KUVAUS OPISKELIJARYHMÄSTÄ: *(myös opiskelijoiden määrä)*

LUOKKA-ASTE / IKÄRYHMÄ:

EDELTÄVÄ OSAAMINEN: *(vahvuudet / osaamiset/ taitotaso)*

OPPIMISYMPÄRISTÖN KUVAUS

Fyysinen oppimisympäristö (esim. luokkahuone, keittiö, puutarha, luonto, metsä, yritys...):

Tekniset välineet:

Opetus- ja esitysmateriaali:

AIKATAULUTUS:

Oppituntien määrä ja kesto:

PÄIVÄMÄÄRÄ(T) OPETUKSELLE:

PÄÄKOHDAT OSAAMISEN VAHVUUKSISTA JA OPETUKSEN TULOKSISTA:

(Mitä vahvuuksia tulisi opetuksen kautta saavuttaa?)

Kouluttajien osaamisalueet kestävän kehityksenopetuksessa UNECE 2011:

Opetuksen aikataulu	Ammatillinen osaaminen	Kestävän kehityksen osaamisalue	Työkalut ja metodologia	Materiaali (Opettajan kommentit)

ALATAVOITTEET:

VASTUULLISEN AJATTELUTAVAN PROSESSIN ARVIOINTI:

Seuranta / Variaatiot:

Odotetut ongelmat ja ehdotetut ratkaisut:

MUUT LÄHTEET / MATERIAALIT/TUNTITAVOITTEET:

Erasmus+

This project has been funded with support from the European Commission. This publication reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Kestävän kehityksen osaamisalueet opiskelijalle

Seuraavat ammatillisen koulutuksen osaamisalueet ovat UNECE 2011 mukaisia. ProfEsus oppimisen polun innovatiivinen näkökulma pohjautuu vihreään pedagogiikkaan ja sisältää:

- ammatilliset osaamisalueet liittyen ammatilliseen oppimissuunnitelmaan ja
- vastuullisuus osaamisalueet ammatillisen koulutuksen opiskelijoille

ProfEsus hankkeen aikana huomattiin, että kasvava kestävä ajattelutapa voidaan saavuttaa vain jos oppimisprosessi sisältää ammatillisten kompetenssien vahvistamisen yhdistettynä vastuullisuuskompetenssien vahvistamiseen. Toivottua tulosta ei saavuteta mikäli vain toista kompetenssia vahvistetaan (katso kuva, luku 5).

Erasmus+

Latvijas
Lauksaimniecības
universitāte

Luku 5

ProfESus kurssin laatukriteerit

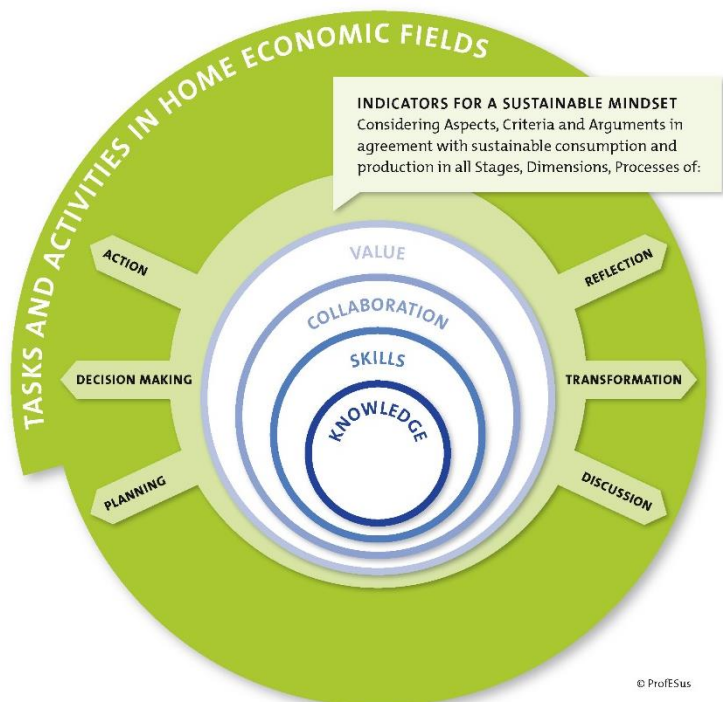
ProfESus-kurssin laadun varmistaminen sisältää työkaluja, joiden avulla voidaan selvittää, onko oppimistulokset saavutettu. Näillä työkaluilla voidaan arvioida myös kestävän kehityksen kompetensseja, joita on määritelty UNECEn kotitalousalan ammattilaisten osaamisalueissa. Tiedon ja taitojen testaamisen lisäksi päätehtävänä oli selvittää, onko ajattelutapa muuttunut kestävän ammatillisen käyttäytymisen suuntaan. Suosimme kansainvälisiä ja eurooppalaisia standardeja ja käytimme erilaisia työkaluja. Yksi suuri haaste oli tarve löytää todisteita kestävästä ajattelusta opettajaopiskelijoiden omissa opiskelijoissa. Tuntisuunnitelman malli (LAP) oli yksi tapa selvittää saatua palautetta opetettavien opiskelijoiden ajattelutavassa ja käyttäytymisessä.

Koska ajattelutapa on näkymätön, tiimi tarvitsi löytää indikaattoreita kestävälle ajattelulle, joita voidaan päätellä lähinnä henkilön toiminnasta. UNECEn kestävän kehityksen opetuksen käyttäminen oli hyödyllistä, mutta kehitimme myös indikaattoreita, jotka keskittyivät voimakkaammin kotitaloustieteen kohderyhmään, kuten alla olevassa kuvassa on esitetty. Grafiikka on sisällytetty LAP-malliin, jotta opettajaopiskelijamme pystyivät tunnistamaan kestävä ajattelutavan laadun opiskelijoistaan.

Kestävän ajattelutavan arviointi

Arviointi, jossa asiaankuuluvia indikaattoreita on/oli harkittu:

Asiat - vaikutukset
 sosiaaliseen, ekologiseen ja
 taloudelliseen ympäristöön -
 Kestävän kulutuksen ja
 tuotannon sopimuksessa
 olevat kriteerit ja perustelut
 kaikissa vaiheissa, mittarit,
 kotitalous- ja palvelualojen
 vastuullisuusprosessit.

Tiedämme, että muutos käyttäytymisessä on helpompaa hyvän roolimallin avulla, joten oli loogista, että myös opettajamme omaksuvat kestävä ajattelutavan. On paljon helpompaa tarkkailla opettajaopiskelijoiden todisteita kestävä kehityksen ajattelutavan lisääntymisestä kuin heidän oppilaitaan. ProfESus-hankkeessa käytimme kolmea merkittävää kansainvälistä työkalua. Ensimmäinen oli UNECE:n ESD-osaamisjärjestelmä. Toinen oli Eurooppalainen tarkistuslista monimuotokursseille ja kolmas oli ISO AA1000, sidosryhmien sitoutumisstandardi vuodesta 2015, jota käytettiin laadunhallinnan johtamisen ohjaamiseen.

ECB: n tarkistusväline on ilmainen ja valvoo oppimisen laatua kaikilla kursseilla, joihin sisältyy merkittävä osa e-oppimisesta. ECB: n tarkistus kattaa monia verkko-oppimiskokemuksen osa-alueita, ja ProfESus pärjasi hyvin useimmilla osa-alueilla. Kurssi oli suunniteltu jakamaan oppimiskokemusta kohortista, suorittaneita oli vähemmän, koska oppimisreitit olivat erilaisia. Tutor-tuen puuttumista havaittiin myös parannuksena. ECB: n tarkastustyökalun viimeinen alhainen pisteytysalue oli luokittelu ja arviointi. Projektiryhmä hylkäsi luokittelun, koska se on ongelmallista ajattelutavan luokittelua ajatellen.

Laatulautakunta käytti hankekumppaneita ehdottamaan ulkopuolisia asiantuntijoita tutkimaan kurssin eri osa-alueita ja antamaan palautetta AA1000: n sidosryhmien sitoutumisstandardin mukaisesti, jonka pitäisi olla osa kestävä kehityksen lähestymistapaa. Laatuhallitus tutki kurssin ennen pilotin aloittamista ja antoi palautetta tehtävien tyypistä, käytetystä kielestä, käsitellyistä kysymyksistä jne. Projektiryhmä arvioi palautteet uudelleen pilotoitin jälkeen ja teki mahdolliset korjaukset kurssiin.

Monimuoto-oppiminen mahdollisti monista eri maista tulevien osallistujien tapaamisen ja kokemusten vaihtamisen kurssin alussa ja lopussa. Kahden online moduulin aikana he pystyivät keskittymään omiin opiskelijoihinsa kotimaassaan. Oli tärkeää, että suuri osa oppimisesta tapahtui paikallisessa kontekstissa opettajaopiskelijoiden omien opiskelijoiden kanssa mielekkään muutoksen toteuttamiseksi. Pilottikokemuksen jälkeen useimmat osallistujat olivat yhtä mieltä siitä, että oli hyvä, että moduulit 2 ja 3 tapahtuivat verkossa, ja muutama huomautti myös, että olisi ollut mahdotonta olla kasvokkain koko ajan.

Transformaatio: Kestävä kehityksen ominaispiirre on se, että tavoitteena ei ole pelkästään lisätieto ja osaaminen, vaan ajattelutavan muuttaminen. Huomattavaa on se, että UNECE: n ESD-osaamiskehysmatriisiin kolmas sarake on tarkoitettu transformaatioprosessien edistämiseen. Onkin tärkeää kysyä, voiko ProfESus-kurssin online oppimisosa tukea transformaatioprosessia? Nämä tekijät pystyimme tunnistamaan kurssin päätyttyä oppimispäiväkirjoissa esitetyissä kommentteissa, opettajaopiskelijoiden moduulissa kolme ehdottamissa oppimistoimissa, moduulissa neljä esitetyissä tulevaisuuden suunnitelmissa ja mahdollisissa jatkotoimissa.

Vertaisapu: Hankeryhmä tutki, voisiko vertaisarviointi ja arviointi täyttää tutorin tehtävän. On huomattu, että tutorit tukevat voimakkaimmin verkko-oppimista, erityisesti kurssin alussa. Pyysimme kurssin osallistujista vapaaehtoisia toimimaan tutoreina yhden viikon ajan sekä jakamaan viisikymmentä osallistujaa pienempiin noin 12 hengen ryhmiin. Jokaista osa-aluetta (Unit) varten oli nimetty kaksi tutoria, joiden tehtävänä oli seurata toimintaa. Tutorit antoivat arvioivaa palautetta projektiryhmälle. Tutoreiden vuorovaikutuksen vähäisyys oli heikkous, ja tulevaisuuden toteutuksille suosittelemme innokkaita ja mukana olevia tutoreita.

Oppimispäiväkirjat: Osallistujat aloittivat oppimispäiväkirjojen täyttämisen heti ensimmäisen moduulin lähiviikon aikana ja joutuivat jatkamaan viikoittaisia merkintöjä aina toiseen moduulin asti. Oppimispäiväkirjan täyttöä ohjattiin vaihtoehtoisilla kysymyksillä. Oppimispäiväkirja on hyvä reflektoidun oppimisen pedagoginen väline ja suosittelemme tämän työkalun käyttöä kestävä kehityksen opetuksen prosessissa.

Tuntisuunnitelma: Tuntisuunnitelma mallin (LAP) päätarkoituksena oli ohjata opettajia laadukkaan tuntisuunnitelman suuntaan. Tuntisuunnitelma mallin tulisi edesauttaa nopeaan käyttäytymisen ja pedagogisen lähestymistavan muutokseen kuin pysyvään ammatilliseen tarpeeseen.

Google-lomakkeet: ProfESus-tiimi käytti laajalti Google-lomakkeita moniin laadunvarmistusprosessien näkökohtiin. Niiden avulla saatiin palautetta laatulautakunnalta ja kurssin osallistujilta kunkin neljän moduulin lopussa. Google-lomakkeet ovat ilmaisia ja lajittelevat tulokset automaattisesti.

MOODLE: Useimmat oppimisalustat mahdollistavat lyhyen, nopean ja usein alhaisen kynnyksen palautteen jossakin muodossa. Kurssi on rakennettu Moodle-oppimisympäristöön, jossa voi antaa palautetta kunkin osa-alueen jälkeen. Tämä auttoi projektiryhmää ymmärtämään, olivatko osallistujat sitä mieltä, että he olivat saavuttaneet tietyt välitavoitteet ja UNECE:n tavoitteet. ProfESus-projektiryhmä käytti lähestymistapoja, jotka heijastivat monia kestävä kehityksen näkökulmia, joita edistimme kurssilla, kuten monitieteisyyden, sidosryhmien osallistumisen, itsearviointin ja tulevaisuuteen suuntautuneen lähestymistavan.

Uuden tuotteen (kurssin) osalta on erittäin hyödyllistä perustaa laaturyhmä. Kurssin hyväksyvän oppilaitoksen kannalta hyödyllisimmät laadunvarmistusvälineet ovat tuntisuunnitelmat (LAP) ja oppimispäiväkirja sekä ECB:n tarkistusvälineen käyttäminen yleiskuvan saamiseksi kurssin eri näkökohdista. Edellä kuvattujen työkalujen ja strategioiden käyttö osoitti, että ProfESus-kurssi oli suurelta osin menestys kumppaneiden, ulkoisen laadunhallintakeskuksen ja osallistujien (ja mahdollisuuksien mukaan myös heidän opiskelijoidensa) arvioimana.

Erasmus+

This project has been funded with support from the European Commission. This publication reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Toimituskunta

Julkaisija: ProfESus-Project

Johtava partneri:

University College for Agrarian and Environmental Pedagogy,
UCAEP, Austria; Edustajana: Prof. Johanna Michenthaler

Partnerit:

- CISME cooperative, Italy; Edustajina: Daria Shishova and Francesca Ruggeri
- Anne Fox ApS, Denmark; Edustajana: Anne Fox
- International Federation for Home Economics, IFHE, Germany;
Edustajana: Anne v. Laufenberg-Beermann
- Laurea University of Applied Sciences, Finland;
Edustajina: Sini Temisevä and Juhani Kettunen
- Latvia University of Life Sciences and Technologies, Faculty of Food Technology,
Edustajana: Sandra Iriste

Tekijät:

Anne v. Laufenberg-Beermann, IFHE; Johanna Michenthaler, UCAEP; Anne Fox, Anne Fox ApS
Yhteistyössä (aakkojärjestyksessä): Sandra Iriste, Juhani Kettunen, Francesca Ruggeri, Daria Shishova, Sini Temisevä, Christine Wogowitsch

Muokannut: Anne Fox

Rahoitus: ERASMUS+

Creative Commons Licence 2.0

Nimeä-EiKaupallinen 4.0 Kansainvälinen (CC BY-NC 4.0)

Voit vapaasti:

- **Jakaa** — kopioida aineistoa ja levittää sitä edelleen missä tahansa välineessä ja muodossa
- **Muunnella** — remiksata ja muokata aineistoa sekä luoda sen pohjalta uusia aineistoja

Lisenssinantaja ei voi peruuttaa näitä oikeuksia niin kauan kuin noudatat lisenssin ehtoja.

Seuraavilla ehdoilla:

- **Nimeä** — Sinun on mainittava lähde asianmukaisesti, tarjottava linkki lisenssiin sekä merkittävä, mikäli olet tehnyt muutoksia. Voit tehdä yllä olevan millä tahansa kohtuullisella tavalla, mutta et siten, että annat ymmärtää lisenssinantajan suosittavan sinua tai teoksen käyttöösi.
- **EiKaupallinen** — Et voi käyttää aineistoa kaupallisiin tarkoituksiin.
- **Ei muita rajoituksia** — Et voi asettaa sellaisia oikeudellisia ehtoja tai teknisiä estoja, jotka estävät oikeudellisesti muita tekemästä mitään sellaista, minkä lisenssi sallii.

Yhteystiedot:

University College for Agrarian and Environmental Pedagogy
Angermayergasse 1, A-1130 Wien
Telephone: +43(0)1 877 22 66/12 (office)
Email: info@agrariumweltpaedagogik.ac.at
www.profesus.eu

Yhteyshenkilö: Mrs Johanna Michenthaler

Telephone: +43 (0) 650 720 33 02
Email: johanna.michenthaler@agrariumweltpaedagogik.ac.at

Erasmus+

